

Reforma správního trestání a odpovědnost za přestupky

JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.
Lukas.Potesil@law.muni.cz

Správní trestání

- **Správně právní odpovědnost – veřejná správa a správní orgány**
- **SPRÁVNÍ DELIKT** („protiprávní jednání odpovědné fyzické nebo právnické osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně, které je postižitelné správním orgánem v rámci výkonu veřejné správy“)
- **doktrinální pojem**
- **není v právní úpravě vymezen**, ta s ním nicméně počítá:
 - § 41 SŘS „Stanoví-li zvláštní zákon ve věcech přestupků, kárných nebo disciplinárních nebo jiných správních deliktů (dále jen "správní delikt") ...“ – v textu právní úpravy **naznačeno členění správních deliktů**
 - § 65 odst. 3 SŘS „rozhodl-li správní orgán o uložení trestu za správní delikt, může se ten, jemuž byl takový trest uložen, žalobou domáhat též upuštění od něj nebo jeho snížení v mezích zákonem dovolených.“

Správní trestání

- **Správní trestání:**
 - a) **výkon veřejné správy** (trestní pravomoc pro podmínky a potřeby veřejné správy), nebo
 - b) **výkon trestního oprávnění** (trestání je z řady důvodů místo soudů svěřeno veřejné správě)?

Správní trestání

- **NSS** (sp. zn. 6 A 126/2002, 461/2005 Sb. NSS) *„také trestání ze správní delikty musí podléhat stejnému režimu jako trestání za trestné činy.“*
- **NSS** (sp. zn. 8 Afs 17/2007, 1338/2007 Sb. NSS) *„trestnost správních deliktů se řídí obdobnými principy jako trestnost trestných činů.“*
- **NSS** (sp. zn. 7 Afs 27/2008) *„kategorie správních deliktů je kategorií trestního práva v širším slova smyslu, tudíž se pro všechny správní delikty ...“*

Správní trestání

1. **Přestupky** (pojmenované a výslovně označené) § 2
zákona č. 200/1990 Sb.
2. **Tzv. jiné** správní delikty (než přestupky)
 - a) **Disciplinární (kázeňské, kárné) delikty**
 - b) **Pořádkové delikty**
 - c) **(Jiné) správní delikty fyzických osob**
 - d) **Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob (smíšené správní delikty)**

Správní trestání

- **Příčina:** roztržitost právní úpravy, není návaznost, rezortismus, nedostatečnost právní úpravy, absence vzájemných vztahů v oblasti správního trestání
- **Řešení:** v otázkách výslovně neupravených – vzájemná **inspirace** („půjčování“ institutů) prostřednictvím analogie (**ve prospěch pachatele**)
- **NSS** (sp. zn. 1 As 27/2008) *„použít v oblasti správního trestání analogie práva nebo zákona lze jen v omezeném rozsahu, a to pouze tam, kdy to, co má být aplikováno, určitou otázku **vůbec neřeší**, nevede-li takový výklad **k újmě účastníka řízení a ani k újmě na ochraně hodnot**, na jejichž vytváření a ochraně je veřejný zájem.“*

Správní trestání

- **Analogie v rámci správního trestání – jiné správní delikty od přestupků** (např. zastavení řízení x deklaratorní výrok?)
- **Analogie správních deliktů vůči trestným činům** (jde o **trestání** jako takové)
- Konkrétně se **analogie** projevila v případě tzv. absorpční zásady (NSS, sp. zn. 6 As 57/2004, 772/2006 Sb. NSS), nebo institutu zahlazení (NSS, sp. zn. 8 As 82/2010, 2291/2011 Sb. NSS).

Správní trestání

- Při řešení otázek **hmotněprávních** si „půjčovat“ od přestupků a trestných činů (TZ), **je-li to ve prospěch pachatele**
- Při řešení otázek **procesních** si „půjčovat“ od přestupků a SpŘ, potom z trestního řízení (TŘ), **je-li to ve prospěch pachatele**

Reforma správního trestání

- **Důsledek: obecná právní úprava správního trestání po stránce hmotně právní a procesní, ponechána vazba na správní řád**
- **1. 7. 2017**
- **Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**
- **Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích**
- **Změnový zákon** – sněmovní tisk č. 929, 2. čtení,

Reforma správního trestání

- **Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**
- **Hmotněprávní úprava (základy odpovědnosti za přestupek § 5 až 59)**
- **Procesní úprava (řízení o přestupcích § 60 až 102)**
- **časová, územní a osobní působnost (§ 2 až 4), společná ustanovení § 103 až 111**

Reforma správního trestání

■ § 5 a přestupek

- *Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovení zákonem, nejde-li o trestný čin. (x Přestupkem je **zaviněné** jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.)*
- **Formálně – materiální pojetí (X TZ)**
- **Společenská škodlivost**
- **§ 112** přechodných ustanovení + změnový zákon
- **Není zavinění** (ale je u FO v § 15), kombinace subjektivní a objektivní odpovědnosti

Reforma správního trestání

1. **Přestupky** (pojmenované a výslovně označené) § 5
zákona č. 250/2016 Sb.
 2. **Tzv. jiné** správní delikty (než přestupky)
 - a) **Disciplinární (kázeňské, kárné) delikty**
 - b) **Pořádkové delikty**
- **Přestupek** je – původní přestupek, původní jiný správní delikt a smíšený správní delikt
 - **Užší pojetí přestupku** podle 200/1990 Sb.
 - **Širší pojetí přestupku** podle 250/2016 Sb.

Reforma správního trestání

- Zákon č. 250/2016 Sb. neobsahuje žádnou skutkovou podstatu přestupků – **lex generalis**
- Zákon č. 251/2016 Sb., obsahuje **některé skutkové podstaty přestupků**, které nebylo lze přesunout do zvláštní zákona k povinnosti, která má být porušena (**lex specialis 1**)
- **Zvláštní zákony** (správní delikty u nich musí být „přejmenované“ na přestupky, případně § 112), **lex specialis 2**, mohou vyloučit či modifikovat obecná ustanovení z lex generalis

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

- **Část první** – obecná ustanovení § 1 až 4
- **Část druhá** – základy odpovědnosti za přestupek § 5 až 59;
 - **společná ustanovení pro všechny** § 5 až 12 (pojem, pokus, pokračování, trvajících, hromadný, spolupachatel)
 - **pro fyzické osoby** § 13 až 19 (organizátor, návodce a pomocník, zavinění, omyl skutkový a právní, věk a přičetnost)
 - **pro právnické osoby** § 20 až 21 (přičitatelnost, obecný liberační důvod, trvání odpovědnosti i po ukončení podnikání)
 - **pro podnikající fyzické osoby** § 22 a 23 (přičitatelnost, obecný liberační důvod)
 - **Zánik odpovědnosti a odpovědnost právního nástupce** § 29 až 34 (prekluze označena jako promlčení?, stavění a přerušení promlčecí doby, lhůty 1, resp. 3 roky; přechod na právního nástupce u PO a podnikajících FO)

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

- **Část druhá** – základy odpovědnosti za přestupek § 5 až 59;
 - **Správní tresty** § 35 až 50 (druhy: napomenutí, pokuta, zákaz činnost, propadnutí věci, **zveřejnění rozhodnutí o přestupku**; určení druhu a výměry, kritéria – blíže rozvedena; souběh a trestání, absorpční zásada; podmíněné upuštění; upuštění; mimořádné snížení výměry pokuty – lze i v přídech, kdy zákon stanoví, že nelze upustit a musí být uložena?)
 - **Ochranná opatření** § 51 až 54 (omezující opatření a zabrání věci)
 - **Mladiství** § 55 až 59

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

- **Část třetí** – řízení o přestupcích § 60 až 102;
 - **Příslušnost** § 60 až 64 (ObÚRP, přestupkové komise, zvláštní případ tzv. systémové podjatosti v § 63;
 - **doručování** § 66 a 67 (lze veřejnou vyhláškou a přímo účastníkovi pro případ mj. obstrukce zmocněnců)
 - **Účastníci řízení** § 68 až 72 (obviněný, poškozený a vlastník věci; § 71 **osoba přímo postižená spácháním přestupku**)
 - **Postup před zahájením řízení** § 73 až 76 (oznamování a odložení věci)
 - **Průběh řízení** § 77 až 87 (zahájení – oznámení, náležitosti; § 80 **ústní jednání – na požádání obviněného, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv**; dokazování, záruka za splnění povinnosti, přeměny PO; zastavení řízení, narovnání)
 - **Zvláštní druhy řízení** § 88 až 92 (společné řízení, NŠ a BO, **příkaz, příkaz na místě, příkazový blok**)

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

- **Část třetí** – řízení o přestupcích § 60 až 102;
 - **Rozhodnutí o přestupku** § 93 až 94 (náležitosti výrokové části, lhůta 60 dnů pro vydání rozhodnutí, nelze-li bezodkladně)
 - **Náklady řízení** § 95 (paušální částka)
 - **Řízení o odvolání** § 96 až 98 (není koncentrace řízení, zákaz reformace in peius, beneficium cohesionis)
 - **Zvláštní postupy po právní moci** § 99 až 102 (nové rozhodnutí – upuštění od výkonu zbytku správního trestu, přezkumné řízení, přezkum příkazu na místě, **přechod úhrady pokuty na právního nástupce**)

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

- **Část čtvrtá** – společná, přechodná a závěrečná ustanovení § 103 114;
 - **Výkon působnosti** § 103 (přenesená působnost)
 - **Amnestie** § 104 (prezident republiky)
 - **Veřejnoprávní smlouvy** § 105
 - **Evidence přestupků** § 106 až 108 (Rejstřík trestů, námitkové řízení)
 - **Přehled přestupků** § 110 (statistiky)
 - **Požadavky na oprávněnou úřední osobu** § 111 (do 31. 12. 2022 i jiné osoby, poté osoby starší 50 let s praxí 10 let)
 - **Přechodná ustanovení** § 112
 - **Zrušovací ustanovení** § 113
 - **Účinnost** § 114